

به ناوی خواى به خشنده و میهره بان

هه ریمی کوردستانی عیراق

سه رۆ کایه تی هه ریم

سه رۆک

به ناوی گه له وه

بریار

ژماره (۸) سالی ۲۰۰۹

یاسای ژماره (۳) ی سالی ۲۰۰۹

یاسای پارێزگاکانی هه ریمی کوردستان - عیراق

به پێی خالی (۲) ی برگی (یه کهم) ی مادهی (۱۰) ی یاسای سه رۆ کایه تی هه ریمی کوردستان - عیراق
ژماره (۱) ی سالی ۲۰۰۵ ی هه موارکراو و به پالپشتی ئه و یاسا کاریهی په رله مانی کوردستان - عیراق
کردیه تی له دانیشتنی ئاسایی ژماره (۸) له ۲۰/۴/۲۰۰۹ بریارماندا به ده رکردنی:

یاسای ژماره (۳) ی سالی ۲۰۰۹

یاسای پارێزگاکانی هه ریمی کوردستان - عیراق

- به شی یه کهم -

پیناسه کان

مادهی یه کهم:

مه به ست له م زاراوانه ی خواره وه ماناکانی به رامبه ریانه بۆ مه به ستی ئه م یاسایه.

یه کهم: هه ریم: هه ریمی کوردستان - عیراق.

دووهم: په رله مان: په رله مانی کوردستان - عیراق.

سییه م: ئه نجومه نی وه زیران: ئه نجومه نی وه زیرانی هه ریم.

چواره م: وه زاره ت: وه زاره تی ناوخۆی هه ریم.

پینجه م: وه زیری: وه زیری ناوخۆی هه ریم.

شه شه م: پاریزگا: یه که یه کی کارگێرییه له ناو سنووره جوگرافیه کهیدا و له قه زاو ناحیه و گوند پیکدی.

ھەوتھەم: يەكەى كارگىرى: پارىزگا ، قەزا ، ناحىيە.

ھەشتەم: سەرۆكى يەكەى كارگىرى: پارىزگار ، قايمقام، بەرپوھبەرى ناحىيە.

ئۆيەم: ئەنجومەن : ئەنجومەنى پارىزگا.

دەيەم: ئەنجومەنى خوجىيەتى : ئەنجومەنى خوجىيەتى قەزا، ئەنجومەنى خوجىيەتى ناحىيە.

ياز دەم: ئەنجومەنە كان : ئەنجومەنە كانى يەكەى كارگىرى يە كان.

ماددەى دووھم:

ئەم ياسايە دەستەلات و بەرپرسىيەتى ئەنجومەنە كان و سەرۆكە كانىيان و ئەندامە كانى دەستىشان دەكات بۆ پتەو كوردنى پرنسىپى ناسەنتەرى لە دابەش كوردنى دەستەلاتە كان و چاك كوردنى گەياندى خزمەتگوزارى گشتى بۆ ھاوولائىيان و پاراستى مافە كان و بەرژوھەندىيە كانى كۆمەلگا و پەرەپىدانى يەكەى كارگىرىيە كان لە ھەرىمدا.

ماددەى سىيەم:

ھەرىم لە رووى كارگىرىيەو دەھش دەكرى بۆ پارىزگا كان و پارىزگا كانىش بۆ قەزا و ناحىيە و ھەرىكە لە يەكەى كارگىرىيە كان كەسايەتى مەعنەوى و زىمەتى دارايى سەربەخۆى لەناو بودجەى پارىزگا دا دەبى.

بەشى دووھم

يەكەم: ئەنجومەنى پارىزگا و تاييە تەندىيە كانى

ماددەى چوارەم:

ئەنجومەنى پارىزگا لە رىگەى ھەلبژاردنى راستەوخۆو پىك دەھىزى و لە (۲۵) ئەندام پىكىدى و بۆ ھەر (۲۰۰۰۰۰) دووسەد ھەزار كەس لەوانەى زياد دەبن لە (۵۰۰۰۰۰) پىنج سەد ھەزار كەس ئەندامىكى دەخريئە سەر بەپى نوپۆزىن سەر ژمىرى باوەر پىكراو، بەمەرجىك لىستى پالىوراوھ كان بە شپوھىك بىت كە رىژەى نوپنەرايەتى ئافرەت لە (۳۰٪)ى ژمارەى ئەندامانى كەمتر نەبى.

ماددەى پىنچەم:

ئەنجومەنى پارىزگا دەستەلاتى چاودىرىيە لە ناو سنوورى كارگىرى پارىزگا دا و مافى ئەوھى ھەيە برپارو پىرەو و رىئمايىيە كان بۆ رىكخستى كاروبارى كارگىرى و دارايى لەناو سنوورى پارىزگا دا دەرچوئى ، تاكو بتوانى سەرىرشتى بەرپوھبردنى كاروبارى پارىزگا بە پى پرنسىپى نا سەنتەرى بەرپوھبردنى كارگىرى بكات بە جورىكى وا كە ناكوك نەبى لەگەل دەستور و ياسا كارپىكراوھ كانى ھەرىمدا

چوارهم:

۱- لېچينه‌وه كړدن له گه‌ل پاريزگار يان په كيك له جيگره‌كاني له‌سهر داواى سيپه‌كي نه‌ندامانى ده‌بى و له كاتى قه‌ناعت نه‌هاتنى زورينه‌ى ساده به وه‌لامه‌كاني لېچينه‌وه له‌گه‌ل كراودا، نه‌وا داواى لادانيان (الاقاله) له دانىشتنيكى دووهمدا ده‌خريته ده‌نگدانه‌وه و پاريزگار يان په كيك له جيگره‌كاني به لادراو داده‌نرين دواى وه‌رگرتنى رهامه‌نى نه‌نجومه‌ن به زورينه‌ى دوو له‌سهر سيپه‌ى ده‌نگى نه‌ندامانى و. داواكارى لادانه‌كه يان راسپاردنى، ده‌بى پشت به په كيك له وه‌ويانه به‌ستى كه له برگه‌ى دووهمى نه‌م مادده‌يه‌دا هاتوه.

۲- پاريزگار و دوو جيگره‌كه‌ى بويان هه‌يه له ماوه‌ى پازده روژ له ميژووى پيراگه‌يانديه‌وه تانوت له بريارى له‌سهر كار لادانيان له دادگاي كارگيري تايه‌تمه‌ند بدن.

پينجهم:

۱- ناماده‌كردنى پروژهى بودجه‌ى نه‌نجومه‌ن بو تو‌ماركردنى له پروژهى بودجه‌ى پاريزگادا.
۲- په‌سندكردنى پروژهى بودجه‌ى پاريزگا كه له‌لايه‌ن پاريزگاروه‌وه به رهامه‌ندى زورينه‌ى رهاى نه‌ندامانى ره‌وانه‌ى كراوه، به وه‌مهرجه‌ى پيوهره ياساى و سيستمه‌ميه‌كان له دابه‌شكردنى ته‌رخانكراوه‌كان بو سه‌نته‌رى پاريزگا و قه‌زاو ناحيه‌كان ره‌چاو بكرين و پاشان بو وه‌زاره‌تى داراىى حكومه‌تى هه‌ريم به‌رز بكريته‌وه.

شه‌شم: نه‌خسه‌كيشانى سياسه‌تى گشتى بو پاريزگا به‌هه‌ماهه‌نگى له‌گه‌ل وه‌زاره‌ته‌كان و دانانى پلانى سزاتيژى بو گه‌شه‌پيدانى به‌جوريك كه له‌گه‌ل گه‌شه‌پيدانى نيشتمانى و هه‌ريمدا بگونجى.
هه‌وته‌م: برياردان له‌سهر پيوهره‌ى ناوخو بو كاره‌كاني نه‌نجومه‌ن به زورينه‌ى رهاى ژماره‌ى نه‌ندامانى نه‌نجومه‌ن له ماوه‌ى مانگيك له ميژووى په‌كه‌م دانىشتنيه‌وه.

هه‌شته‌م: ده‌رچوواندى برپار و پيوهره و ري‌نمايه‌كان و پيشكش كردنى راسپارده‌كان بو ري‌نخستنى كاروبارى كارگيري و داراىى و چاككردنى به‌ريوه‌بردنى خزمه‌تگوزارويه گشتيه‌كان له پاريزگا دا.

نوهم: پيشنيازكردنى پروژه ياسا تايه‌تبه‌كان به په‌ره‌پيدانى پاريزگا و به‌رزكردنه‌وه‌ى بو نه‌نجومه‌نى وه‌زيران له ريگه‌ى وه‌زاره‌تى په‌يوهنديداره‌وه.

ده‌يه‌م: ده‌ستيشان كردنى پيشنيه‌كانى (اولويات) پاريزگا له پروژه‌كان و بوى هه‌يه هه‌ر پروژه‌به‌كى خو جيه‌تى له ناو بودجه‌ى سالانه‌دا هاتبيت بو وه‌زاره‌تيك هه‌مواربكات به هه‌ماهه‌نگى له‌گه‌ليدا

چواردەم: پیکهیتانی لیژنەى هەمیشەى و کاتى لە نیوان ئەندامانى بۆ چاودىرى کردنى دەزگا یان چالاکی دەستەکانى جیبەجی کار لەسەر ئاستى پارێزگا و بۆى هەیه پشەت بە شارەزا و راویژ کاران بەستى.

پازدەم: هەلبژاردنى دروشمیک بۆ پارێزگا کە لە کەلهپوورى میژوویى و شارستانیە کەیهو وەرگیرا بى.
شازدەم: پێشنىاز کردنى قەرەبوو کردنەوى زیان پیکهوتوان لە حالتى روودانى کارەسات و داوا لە حکومەتى هەریم بکا لە سنوورى پارێزگادا یارمەتى پێشکەش بکەن.

هەفدەم: دەرچوواندنى بلاوکراوہیەکی خۆجیبەتى، هەموو بریار و پێرەوو رینمایى و ئەو فەرمان و چالاکیانەى تیدا بلاوبکریتەو کە ئەنجومەن دەریان دەکات تاکو هاوولاتیان ئاگادار بن لىیان.

ماددى هەوتەم:

پارێزگار بە لەسەر کار لادراو دادەندرى لە کاتى لە دەستدانى یەکیک لە مەرجهکانى ئەندامیەتى دواى دەرچوونى بریارى ئەنجومەنى پارێزگا لەم بارەیهو و پارێزگار بۆى هەیه لە بەردەم دادگای کارگیری تایبەتمەند لە ماوہى پازدە روژ لە روژى پێراگەیاندىنەو تانە لە بریارە کە بدات.

دووہم: ئەنجومەنى خۆجیبەتى قەزاو

تایبەتمەندیەکانى

ماددى هەشتەم:

ئەنجومەنى خۆجیبەتى قەزا لە رینگەى هەلبژاردنى راستەو خۆى گشتیەو دادەمەزرى و پیکدى لە (۷) حەوت ئەندام بۆ ئەو قەزایەى ژمارەى دانیشتوانى لە (۵۰) هەزار کەس کەمترە و بۆ هەر (۵۰) پەنجای هەزار کەسى زیاد لە رادەى ناوبراو ئەندامیکیان دیتە سەر بە مەرجهک لیستى پالیوراوان بەجۆرێک رێک بخرى کە رێژەى نوینەرایەتى ئافرەت لە ئەنجومەندا لە (۳۰٪) ی ژمارەى ئەندامانى کەمترنەبى.

ماددى نۆیەم:

ئەنجومەنى خۆجیبەتى قەزا ئەم دەسەلتانەى خوارەوہى هەیه:

یەكەم: هەلبژاردنى سەرۆكى ئەنجومەنى خۆجیبەتى قەزا لە نیوان ئەندامانى بە زۆرینەى رەهاى ژمارەى ئەندامانى لە یەكەم دانیشتنى ئەنجومەنى خۆجیبەتى کە لەسەر بانگهێشتى قایمقام لە ماوہى پازدە روژ لە میژووی پەسندکردنى ئەنجامى هەلبژاردنەکان دەبەستى و دانیشتنە کەش بە سەرۆکایەتى بەتەمەنترین ئەندام دەبى و لە باریکدا کە پالیوراوہ کە بە زۆرینەى پێویست دەرئەچوو، دووبارە

هەلبژاردن لە نیوانی ئەو دوو پالیئوراوەدا دەکری کە زۆرینهی دەنگیان وەرگرتوووە و کامەیی زیاتر دەنگی وەرگرت ئەو دەر دەچی.

دووهم: لە بارێکدا کە ئەنجومەن بانگهێشت نەکرا بۆ کۆبوونەوە ئەوا ئەنجومەن لە خۆیەووە لە سەعات دوازدەیی نیوهرۆی رۆژی دوایی بە سەرۆکایەتی بە تەمەنترین ئەندام کۆدەبیتەووە.

سێهەم: هەلبژاردنی قایمقام لە نیوان ئەندامانی و بە زۆرینهی رەهای ژمارەیی ئەندامانی دەبی و ئەگەر هیچ پالیئوراویک زۆرینهی پێویستیان نەهینا، ئەوا کێپرکی لە نیوان ئەو دوو کەسە دەبی کە زۆرتەین دەنگیان وەرگرتوووە و ئەو کەسە بە براوە دادەنری کە زۆرینهی دەنگەکان بە دەست دێی.

چوارەم: لە کار لادانی سەرۆکی ئەنجومەنی خۆجییهتی یان قایمقام بە زۆرینهی ۲/۳ی ژمارەیی ئەندامانی دەبی لە حالەتیک دا کە یەک لەو هۆیانەیی لەسەر ئیسپات بوو کە لە ماددەیی (شەشەم/دووهم)ی ئەم یاسایەدا هاتوووە.

پێنجەم: ئامادەکردنی پرۆژەیی بودجەیی یەکەیی کارگیری قەزا و رەزامەندیی دەربرین لەسەر پلانی کانی بودجەیی فەرمانگەکانی سەر بەخۆی و ناردنی بۆ پارێزگار.

شەشەم: نەخشەکیشانی سیاسەتی گشتی بۆ بەرپۆهبردنی قەزا و چاودێری کردنی دەزگا جییه جی کارەکانی و ریکخستنی کارە کارگیریه کان.

هەوتەم: سەرپەرشتی کردنی بەرنامەیی خزمەتگوزاریه گشتیه کان بۆ ئاوەدانکردنەووە لە قەزادا.

هەشتەم: دەربرینی هاوکاریی و هەماهەنگی و راویژ لە گەل ئەنجومەنی کارگیری ناحیه کان بە جۆریک کە هاوسەنگی و بەرژەوهندی گشتی بەدی بین.

نۆیهەم: پەسندکردنی دیزاینه بنەرەتیه کان لە قەزادا بەهەماهەنگی کردن لە گەل ئەنجومەنی پارێزگا و لە چوارچیووی نەخشەیی گشتی حکومەتی هەریم دا.

دەیهەم: چاودێری کردن و هەلسەنگاندنی چالاکیه پەروردهیی و تەندروستیە کان لە سنووری قەزا و پێشکەش کردنی راسپارده لەرێگای ئەنجومەنی پارێزگاوه.

یازدەم: چاودێریکردنی ریکخستنی بە کارهێنایی زهوی گشتی لە ناو رووبەری جوگرافی قەزا و کارکردن لەسەر پەرەپێدانی کشتوکال و ئاودێری و دارستان و سامانی ئازەلی تێیدا.

دوازدهم:

هەر دەسەڵاتیکی تر که ئەنجومەنی پارێزگا پێدەدات بەمەرجێک لە گەڵ یاسایە کاریگراوەکاندا ناکۆک نەبێ.

سیزدهم: دانانی پێرهوی ناوخوا بۆ ئەنجومەنی خۆجێهتی قەزا.

ماددهی دهیهم:

لە بارێکدا که ناکۆکی کهوتە نیوان بریارەکانی ئەنجومەنی خۆجێهتی قەزا و بریارەکانی ئەنجومەنی خۆجێهتی پارێزگا، ئەوا ئەولەوییەت دەدریتە ئەوێ دوایان، ئەگەر ئەو بریارە وەرگیراوە پەيوەندیدار بێ بە هەموو پارێزگا کەوێ.

سییهم - ئەنجومەنی خۆجێهتی ناحیهو

دەسەڵاتەکانی

ماددهی یازدهم:

ئەنجومەنی خۆجێهتی ناحیه لە رێگەی هەلبژاردنی راستەوخوای گشتییهوه دادەمەزرێ و لە (۵) ئەندام بۆ ئەو ناحییه پێکدێ که ژمارە دانیشتوانی لە بیست و پێنج هەزار کەس کەمتر بێ و بۆ هەر (۲۵۰۰۰) هەزار کەسیش که لەرادە دیاری کراو زیتر بێ ئەندامێکی بۆ زیاد دەکری. بەمەرجی لیستی پالیئوراوه کان بەشیوهیهک رێک بخری که رێژە بەشداری کردنی ئافرهتان لە ئەنجومەنه که مسۆگەر بکات که لە (۳۰٪) ژمارە ئەندامانی کەمتر نەبێ.

ماددهی دوازدهم:

ئەنجومەنی خۆجێهتی ناحیه ئەم دەسەڵاتانە ی خوارەوی هەیه:

یهکهم: هەلبژاردنی سەرۆکی ئەنجومەنی ناحیه لە نیوان ئەندامانی بە زۆرینهی رهه‌ای ژمارە ئەندامانی له یه‌کەم دانیشتنی که ده‌یه‌ستی له‌سه‌ر بانگه‌یشتی به‌ریوه‌به‌ری ناحیه له‌ ماوه‌ی پازده‌ رۆژ له‌ میژووی په‌سه‌ندکردنی ئەنجامی هەلبژاردنه‌کان ده‌بێ و دانیشتنه‌که به‌ سەرۆکایه‌تی به‌ ته‌مه‌نترین ئەندام ده‌به‌ستری. و ئەگەر پالیئوراوه‌که به‌ زۆرینه‌ی پێویست سه‌رنه‌که‌وت، ئەوا هەلبژاردن

له نیوان ئەو دوو پالیئوراوه دا دووباره ده بیتهوه که زۆرتین دەنگیان هیناوه و ئەوه ده بیاتهوه که زۆرینهی به دهست دینی.

دووهم: له حالتی بانگهێشت نه کردنی ئەنجومه ن بۆ دانیشن، ئەنجومه ن له خۆیهوه له کاتژمێر دوانزدهی نیوه رۆی رۆژی پاشتر داده نیشی و به ته مه نترین ئەندام سه رۆ کایه تی ده کات.

سییه م: به رپوه به ری ناحیه له نیوان ئەندامانی و به زۆرینهی ره های ژماره ی ئەندامانی هه لده بزێردری و ئەگه ر هه یج کام له پالیئوراوه کان زۆرینهی پێویستیان به دهست نه هینا، کیه رکی له نیوان ئەو دووه دا ده کری که زۆرینهی ده نگه کانیا ن به دهست هیناوه و، ئەوه ش ده بیاتهوه که زۆرینهی ده نگه کان به دهست دینی.

چوارهم: له کارلادانی سه رۆکی ئەنجومه نی خۆجیه تی یان به رپوه به ری ناحیه به زۆرینهی ده نگه ی ۳/۲ ی دوو له سه ر سی ژماره ی ئەندامانی له کاتی هاتنه دی یه کیك له هۆیه کانی که له بره گی ((دووهم)) ی ماده ی شه شه می ئەم یاسایه دا هاتوه.

پینجه م: ناماده کردنی پرۆژه ی بودجه ی ناحیه و پيشاندانی ره زامه ندی له سه ر پلانی بودجه ی فه رمانگه کانی سه ر به و و ره وانه کردنی بۆ ئەنجومه نی خۆجیه تی قه زا.

شه شه م: چاودێری ریکخستنی به کارهینانی زهوی وزاری گشتی له نیو رووبه ری جوگرافی ناحیه و کارکردن له پیناوه په ره پیدانی کشتو کال و ئاودێری و دارستان و سامانی ئاژه لێ ناوی.

هه وه ته م: نه خشه کیشانی سیاسه تی گشتی به رپوه به ردنی ناحیه و چاودێری کردنی ده زگا جیه جیکاره کانی و ریکخستنی کرده وه کانی به رپوه به ردن.

هه شه ته م: سه ره رشتی کردنی به رنامه کانی خزمه تگوزاری بۆ ئاوه دانکردنه وه ی ناحیه که.

نۆیه م: پيشاندانی ره زامه ندی له سه ر دیزاینه به ره ته ییه کانی ناحیه به به هه ماهه نگه ی کردن له گه ل ئەنجومه نی خۆجیه تی قه زا و له چوارچیه وه ی نه خشه ی گشتی حکومه تی هه ری م.

ده یه م: چاودێری و هه لسه نگاندنی چالاکیه په ره رده یی و ته ندروستیه کان له سنووری ناحیه که و پيشکەش کردنی راسپارده له سه ریا ن له ریگای ئەنجومه نی خۆجیه تی قه زاوه.

يائزدهم: ھەر دەسەلايتىكى دېكە كە ئەنجومەنى پارىزگا ياخود ئەنجومەنى خوجىيەتى قەزا پىي دەدا بەمەر جىك لە گەل ياسا كارپىكراوہ كاندا ناكۆك نەبن.

دوانزدهم: چاودپىرى كوردنى فەرمانگە خوجىيە كان و بەرز كوردنەوہى راسپاردەى پىويست لەو بارەيەوہ بۆ ئەنجومەنى خوجىيەتى قەزا.

سيانزدهم: دانانى پىرەوى ناخۆ بۆ ئەنجومەنى خوجىيەتى ناحيە.

ماددەى سىزدهم:

لە بارپىكدا كە برپارى ئەنجومەنى خوجىيەتى ناحيە لە گەل برپارى ئەنجومەنى خوجىيەتى قەزاز ناكۆك بوو، ئەوا برپارى ئەنجومەنى خوجىيەتى قەزا ئەولەويەتى دەبى ئە گەر پەيوەندىي بە ھەموو قەزاكەوہ ھەبوو.

چوارەم/ مەرجه كانى ئەندامىيەتى و كارى ئەنجومەنە كان و سوئند خواردن

ماددەى چواردهم:

يەكەم: پىويستە پالىوراو بۆ ئەندامىيەتى ئەنجومەنە كان ئەم مەرجانەى لى بىتەدى:

۱- پىويستە عىراقى بى و بە تەواوى شياو بى ويست ويىنج سالى لە تەمەنى لە كاتى خۆ پالاوتنى دا تەواو كرد بى.

۲- پىويستە بۆ پالىوراوى ئەنجومەنە كانى پارىزگاكان و ئەنجومەنە كانى خوجىيەتى قەزاكان بەلانى كەم بروانامەى ئامادەى يان ھاوتاكەيان ھەبى و بۆ پالىوراوى ئەنجومەنە خوجىيە كانى ناحيە كانىش بروانامەى بنەرەتى يان ھاوتاكەيان ھەبى.

۳- پىويستە خوو رەوشت و ناوبانگى باش بى و بە ھىچ تاوان و كەتنىكى ئاپرەوبەر حوكم نە درا بى.

۴- پىويستە خەلكى يەكە كارگىرپىيەكە بىت بە پىي تۆمارى بارى شارستانى يان بە شىوہيەكى بەردەوام بۆ ماوہيەك لە (دە) سال كەمتر نەبى لىي دانىشتىي بەمەر جىك نىشتەجى بوونەكەى بۆ مەبەستى گۆرانكارى دىموگرافى نەبىت.

۵- نابى لەكەسە كانى ھىزە چەكدارە كان و ھىزە كانى ئاسايشى ناوخۆ بى.

۶- نابى بەشدارىي لەو تاوانانەدا كوردبى كە رژىمى بەعس نەخشەى بۆ كىشابوون يان جىيەجىي كوردبوون يان ئەنجامى دابوون.

دوووم: ماوهی خولی ههلبژاردن چوار سالی سالنامهیه لهیه کهم دانیشتنیهوه دهست پیده کات و به کۆتایی هاتی سالی چوارهم کۆتایی دیت.

سییهم: پیوسته ئەندام خۆی بۆ کاره کانی ئەنجومه ن تهرخان بکات.

ماددهی پازدهم:

۱- سهروکی ئەنجومه نه کان سهروکایه تی دانیشتنه کانی ئەنجومه نه کانیا ن ده که ن و له بهرپوه بردنی دانیشتنه کان بهرپرسیارن و رادهی یاسایی تییا ندا به ئاماده بوونی زۆرینهی رهها تهواو ده بی.

۲- سهروک بهرنامهی کۆبوونه وه که به ئەندامان راده گه یه نی و ده شی ئەندام پیشنیازی زیاد کردنی ماددهیه ک یا زیاتر بۆ سه ر بهرنامه که بکات و زۆرینهش بۆیان هه یه ئەمه قه بوول بکه ن یا ره تی بکه نه وه.

۳- ئەنجومه نه کان بۆیان هه یه داوا ی ئاماده بوونی هه ر فه رمانبه ری ک بکه ن له و کاروباره ی که په یوه ندی به فرمانه که یه وه هه یه.

۴- دهنگدان له ئەنجومه نه کان به ئاشکرای ده بی و ده شی بکریته نه یی له سه ر داوا ی زۆرینهی ژماره ی ئەندامان و برپاره کان به زۆرینهی دهنگی ئاماده بووان وه رده گیری ت و له کاتی به کسان بووندا، ئەو لایه نه په سند ده کری که سهروک دهنگی بۆ ده دا.

ماددهی شانزدهم:

یه کهم: سهروک و ئەندامانی ئەنجومه نه کان ئەم سویندهی خواره وه له بهر ده م ئەنجومه نی پارێزگا دا ده خون: (سویند به خودای گه وره دهخۆم که پارێزگاری له یه کیتهی هه ری می کوردستان - عیراق و سه لامه تی خا که که ی بکه م و چاودێری بهرژه وه ندییه کانی گه ل بکه م و پابه ندیم به ده ستوور و یاسا کارپیکراوه کان له هه ری مدا و به دلسۆزی و راستگۆی و ده سپاکی و بی لایه نیه وه کاری خۆم ئەنجام بده م و خودا شاهیده له سه ر ئەوه ی ده یلیم).

دوووم: پارێزگار ئەو سویندهی که له (یه که م) ی ئەم مادده یه دا هاتووه له بهر ده م سهروکی هه ری م به ئاماده بوونی وه زیری ناوخۆ ده خوات.

سییه م: قایقام و بهرپوه بهری ناحیه ئەو سویندهی سه ره وه که له (یه که م) ی ئەم مادده یه دا هاتووه له بهر ده م وه زیری ناوخۆ به ئاماده بوونی پارێزگار ده خون.

بهشی سیپهه

دهستهی جیبه جیکار و سهروکه کانی یه که کارگیریه کان

یه کهم - دهستهی جیبه جیکار

ماددهی جه قدم: دهستهی جیبه جیکار:

هر یه که یه کی کارگیریه دهسته یه کی جیبه جی کردنی ده بی، سهروکی یه که ی کارگیریه سهرو کایه تی ده کات و سهروکی فه مانگه خو جیبه تیه کان تییدا نه نام ده بن و له م بو ارانه ی خواره وه ده سه لاتیان هه یه: **یه کهم:** ناماده کردنی پروژه ی بودجه ی سالانه ی یه که ی کارگیریه و بهرز کردنه وه ی بو نه نجومه نی یه که ی کارگیریه.

دووه م: ناماده کردنی پلانی گه شه پیکردنی یه که ی کارگیریه.

سیپهه: جیبه جی کردنی یاسا و بریار و نهو رینمایانه ی که له دهسته لاتندرایه تی تایبه ته وه ده رچوون.

چواره م: هه ماهه نگی کردن له گه ل بابته هاو به شه کاند.

پینجه م: پیشنیاز کردنی پروژه ی بریاره کان بو نه نجومه نی یه که ی کارگیریه.

شه شه م: لیکولینه وه ی نهو بابته تانه ی که له نه نجومه نی یه که ی کارگیریه وه یان له سهروکی یه که ی کارگیریه وه بو ی هاتو وه.

دووه م - پاریزگار

ماددهی هه زده م:

یه کهم: پاریزگار بهرپرسی یه که می جیبه جی کردنه له پاریزگادا و له بهرده م نه نجومه ندا بهرپرسه و له رووی ماف وخزمه تی فرمانیه وه به پله ی تایبه تی (وه کیلی وه زاره ت) ده بی، و پاریزگار له رووی کارگیریه وه به ستراره ته وه به وه زاره تی ناوخو وه.

دووه م: مهرجه پالیوراو بو پوستی پاریزگار به لایه نی که م بروانامه ی به رای یه زانکو ی هه بی له پال نهو مهرجانه ی که پیویستن له نه ندامی نه نجومه نی پاریزگادا بیته دی.

سیپه‌م: مەرسوومیکی ھەریمی بە دامەزراندنی پارێزگار دەرەچی لەماوەی پازدە رۆژ لە میژووی ھەلبژاردنی لەلایەن ئەنجومەنەو.

چوارەم: ھەر پارێزگارەو دوو جیگری دەبی که بڕوانامە ی زانکۆیان ھەبی و خاوەن شارەزایی و پەسپۆری بن و بەپەلە بەرپۆبەری گشتی دەبن و فەرمانی دامەزراندیان لە ئەنجومەنی وەزیرانەو دەرەچی.

سیپه‌م - ئەرك و دەستەلاتەکانی پارێزگار

ماددە ی نۆزدەم:

پارێزگار ئەم ئەرك و دەستەلاتانە ی خوارەو پیا دەکا:

یەكەم: نامادە کردنی پرۆژە ی بودجە ی پارێزگا بە بەشداریی کردن لەگەڵ سەرۆکەکانی فەرمانگە خۆجییه‌کان و بەرزکردنەو ی بۆ ئەنجومەن.

دووم: جییه‌جی کردنی سیاسەتی گشتی حکومەتی ھەریم لە سنووری پارێزگادا بەھەماھەنگی لەگەڵ وەزارەتە پەيوەندیدارەکان.

سیپه‌م: جییه‌جی کردنی ئەو بڕیارانە ی که ئەنجومەنی پارێزگا بەپیی یاسا جییه‌جی کراوەکان دەیدات.

چوارەم: نوینەرایەتی پارێزگا دەکات لەو کۆنگرە و کۆر و سیمینارانە ی که بۆیان بانگ دەکری.

پینچەم: سەرپەرشتی کردنی بەرپۆبەچوونی شوینە گشتییه‌یان لە پارێزگادا و پشکینیان جگە لە دادگاگان و یەکە سەربازییه‌کان و پاسەوانی ھەریم (پیشمەرگە) و زانکۆ و کۆلیجەکان و پەیمانگاکانی فیر کردنی بالا و تۆزینەو ی زانستی.

شەشەم:

۱- دەرچوواندنی فەرمانی دامەزراندنی فەرمانبەرانی کارگێرییه‌ خۆجییه‌کان و تەنسبب کردنیان لەسەر ئاستی پارێزگا، لەوانە ی که لە پەلە ی ھوتەم و بەرەو خوارەوون لە پەیزە ی پەلەکانی

فرمانبهریه‌تی که له یاسادا هاتوو له وانیه که ده پالیئورین له فرمانگه تایه تمه‌نده کانی به پیی پلانی ئەو میلاکه‌ی له لایه‌نه په یوه‌ندی داره‌کانه‌وه په‌سه‌ند کراوه.

۲- چه‌سپاندنی فرمانبهره‌ه خۆجیه‌کان له پارێزگادا له‌نیو په‌یژه‌ی پله‌کانی فرمانبهریه‌تی که له یاسادا هاتون.

حه‌وته‌م: وه‌رگرتنی ریکاری کارگیریی و یاسایی ده‌رحق فرمانبهرانی کارگیریه‌ه خۆجیه‌کان له‌سه‌ر ئاستی پارێزگا.

هه‌شته‌م: به‌رپرسیاریه‌تی دابین کردنی ئاسایش و نیزام له‌پارێزگادا و بۆی هه‌یه‌ه فرمان بدات به‌ پۆلیس و ده‌زگاکانی ئاسایش به‌ پیی یاسا لیکۆلینه‌وه له‌و تاوانه‌دا بکه‌ن که له‌ناو سنووری پارێزگادا رووده‌دن، به‌و ناوه‌ی سه‌رۆکی لیژنه‌ی ئاسایشه‌ له‌ پارێزگادا.

نۆیه‌م: داواکردنی کردنه‌وه یان هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی بنکه‌کانی پۆلیس، دوا‌ی په‌سندکردنی ئەنجومه‌ن به‌زۆرینه‌ی ره‌های ژماره‌ی ئەندامانی.

ده‌یه‌م: پاراستنی ئاسایش و نیزام و مافی هاوولاتیان و گیان و مال و مولکیان و له‌ باری نه‌توانینی ده‌زگاکانی ئاسایش له‌ به‌دیه‌تانی دا، ئەم کاره‌ ده‌خه‌رتنه‌ به‌رده‌م وه‌زیری ناوخوا و برێکی پیوست له‌هه‌یز بۆ ئەنجامدانی ئەو ئه‌رکانه‌ داوا ده‌کا.

یازده‌م:

یه‌که‌م: ناره‌زایی ده‌ربرین له‌ بریاره‌کانی ئەنجومه‌ن له‌م بارانه‌ی خواره‌وه‌ ده‌بی:

۱- ئە‌گه‌ر سه‌ره‌پێچی ده‌ستوو یان یاسا کارپێکراوه‌کان بوو.

۲- ئە‌گه‌ر له‌ ده‌سه‌لاته‌کانی ئەنجومه‌ندا نه‌بوو.

۳- ئە‌گه‌ر سه‌ره‌پێچی پلانی گشتی حکومه‌تی هه‌ریم یا بودجه‌ بوو.

دووهم: پارێزگار بریاره‌ که ده‌گه‌رپنیه‌وه بۆ ئەنجومه‌ن له‌ماوه‌یه‌ک له (۱۵) پازده‌ روژ زیاتر نه‌بی له‌ میژووی پێراگه‌یاندنی، له‌گه‌ل هۆیه‌کانی ره‌خه‌گرتنه‌که‌ی و تییینه‌کانیدا.

سییه‌م: ئە‌گه‌ر ئەنجومه‌ن پیی داگرت له‌سه‌ر بریاره‌که‌ی خۆی به‌بی لابرده‌نی ئەو سه‌ره‌پێچیه‌ی که پارێزگار ده‌ری خستوو، ده‌بی بینیری بۆ دادگای کارگیریی بۆ ئەوه‌ی بریاری لی بدات.

دوازده‌م: پارێزگار بۆ هه‌یه‌ه هه‌ندی له‌ ده‌سته‌لاته‌کانی خۆی به‌جیگره‌کانی یان قایمقام یاخود به‌ریوه‌به‌ری ناحیه‌، هه‌ریه‌ک له‌ کاروباری یه‌که‌ کارگیریه‌که‌یدا بدات.

ماددهى بېستەم:

۱- لەحالىتى ئاماده نەبوونى پارىژگاردا يەككىك لەجىگرەكانى ماوهى ئامادەنەبوونى بۇ ئەنجامدانى ئەرکەكەى جىيى دەگرېتەوه.

۲- لە بارىكدا كە پارىژگار نەتوانىت ئەرکەكانى رابەرئىتت لەبەر ھۆى تەندروستى بۇ ماوهيەك كەزىاتر بىت لە سى (۳) مانگ ئەوا خانەنشىن دەكرىت و پىويستە لەسەر ئەنجومەن پارىژگارىكى نوى بە ھەمان ئەو شىوازەى لەم ياسايەدا ھاتوو ھەلبىژىرن و تا كاتى ھەلبىژاردنى پارىژگارى نويش يەككىك لە جىگرەكانى بە كارەكانى ھەلدەستىت .

ماددهى بېست و يەكەم:

پارىژگار و ھەردوو جىگرەكەى بەردەوام دەبن لە بەرئۆبەردنى كاروبارى رۇژانە دواى تەواو بوونى ماوهى خولى ھەلبىژاردنى ئەنجومەن و تا ئەو كاتەى ئەنجومەنى نوى لە دواى ئەوان كەسانى تر ھەلدەبىژىرن .

ماددهى بېست و دووم:

يەكەم: وەزىرى تايبەتمەند بۆى ھەيە ھەندى لە دەستەلاتەكانى بە پارىژگار بدات.

دووم: پىويستە لەسەر وەزارەتەكان و ئەو لايەنەكانى كە نەبەستراونەتەوه بە ھىچ وەزارەتەك، راي پارىژگار لەو كاروبارانە وەرگرن كە دەيانەوى لە پارىژگادا بىكەن و ئاگادار كەردنەوى پارىژگار بەو نامەنوسىنانەى كە لەگەل فەرمانگەكان و دەزگا كائىندا لە چوارچىوہى پارىژگادا ئەنجامى دەدا، بۇ ئەوہى ئاگادار بى لىيان و چاودىرى جىيەجى كەردنىان بكات.

سىيەم: پىويستە سەرۆكى فەرمانگەكان و دەزگا گشتىەكانى ناو پارىژگا خويان بەمانەى خوارەوه بېستەنەوه:

۱- ئاگادار كەردنەوى پارىژگار بە ئالوگۆر كەردنى نووسراوه فەرمانىەكانىان لەگەل فەرمانەگە فەرعىەكاندا.

۲- بەرز كەردنەوى راپۆرت بۇ پارىژگار لەبارەى ئەو كاروبارانەى بۆيان دىت.

۳- ئاگادار كەردنەوى پارىژگار لەو كارانەى كە پەيوەندىيان بە ئاسايش يان كاروبارى گرنىگ يان كىشەكانى پەيوەندىدار بەزىاتر لە فەرمانگەيەك لە پارىژگادا ھەبى، يان بەرەوشتى فەرمانبەرەكانىيەوه.

۴- ئاگادار كوردنەوہى پارىزگار لە دەست بەكاربوونى سەرۆكى فەرمانگەكانى فەرعى خۆجىيى لەئەرك و فرمانيان ياخود دەست ھەلگرتن لەكارەكانيان.

چوارەم: پيوستە پارىزگار وەزارەتە پەيوەندىدارەكان لە وردەكارى پرۆژەكانى ئاگادار بکاتەوہ کہ لەسەر ئاستى پارىزگا جىيەجىيان دەکات و ئەوہى پەيوەندى ھەيە بە تايبەتمەندىيەكانى ئەو وەزارەتانەوہ.

چوارەم - قايەمقام و بەرپوہبەرى ناحيە

ماددەى بيست و سىيەم:

يەكەم: قايەمقام و بەرپوہبەرى ناحيە بالاترين فەرمانبەرى جىيەجىيە كوردن لە يەكە کارگيرىيەكانياندا.
دووەم: مەرجە قايەمقام و بەرپوہبەرى ناحيە لە پال مەرجى پيوست کہ دەبى لە ئەندامى ئەنجومەنى پارىزگا بيئەدى، قايەمقام خاوەن بڕوانامەى زانکويى بيت و بەرپوہبەرى ناحيەش بڕوانامەى زانکويى لە ياسا دا ھەييت .

سىيەم: سەرۆکايەتى ئەنجومەنى وەزيران فەرمانىكى وەزارى بەدامەزراندنى ھەريەك لە قايەمقام و بەرپوہبەرى ناحيە لە ماوہى پانزدە رۆژ دواى ھەلئازردنيان لەلایەن ئەنجومەنەكانيانەوہ دەردەچووئى.

چوارەم: قايەمقام بەپلەى بەرپوہبەرى گشتى و بەرپوہبەرى ناحيەش بە پلەى ياريدەدەرى بەرپوہبەرى گشتى دەبى.

پينجەم: لەکاتى ئامادە نەبوونى قايەمقام، پارىزگار يەكەك لە بەرپوہبەرىكانى ناحيەى سەربەقەزاکە رادەسپيرى بۆ راپەراندنى کارەكانى و لەکاتى ئامادە نەبوونى بەرپوہبەرى ناحيەش، بەرپوہبەرى پولىسى ناحيەكە بۆ راپەراندنى کارەكانى رادەسپيرى.

پينجەم - ئەرك و دەستەلاتەكانى قايەمقام

ماددەى بيست و چوارەم:

قايەمقام ئەم ئەرك و دەستەلاتەنى خوارەوہ دەگرىستە ئەستۆ:

يەكەم: ئامادە كوردنى پرۆژەى بودجەى قەزا و بەرز كوردنەوہى بۆ ئەنجومەنى خۆجىيەتى قەزا.

دوووم: جییه جی کردنی ئەو بریارانەی که ئەنجومەنی خۆجییهتی قەزا دەریان دەکات بەپێی یاسا پەڕه و کراوه کان.

سییهم: سەرپەرشتی کردنی راسته و خۆی فرمانگه فرمییه کان له قەزا و فرمانبهرانی و پشکینیان، به دهه له دادگا و یه که سهربازییه کان و پاسهوانانی ههریم (پيشمه رگه) و زانکۆ و کۆلیجه کان و پهیمانگه کانی فیڕ کردنی بالا و توێژینه وهی زانستی.

چوارهم: بهرپرسه له داين کردنی ئاسایش و نيزام له یه که کارگێڕه کهیدا و بۆی ههیه فرمان به پۆلیس و دهزگا کانی ئاسایش بدات بهپێی یاسا لیكۆلینه وه له و تاوانه دا بکا که له ناو قهزا کهدا رووده دهن بهو پیهی سهرۆکی لیژنه ی ئاسایشه له قهزا کهدا.

پینجهم: پاراستنی ئاسایش و نيزام و پاراستنی مافی هاوولاتیان و گیان و مولک و مالی تاییه تییان .

شه شه م: پاراستنی مولک و مالی گشتی و چاککردنه وهیان و کۆکردنه وهی داها ته کانیان بهپێی یاسا.

حه وته م: قایمقام بۆی ههیه فرمان بدات به پیکهینانی مهفرزه له هیزه کانی ئاسایشی ناو خۆ به شیوه به کی کاتی له قهزادا، بۆ پاراستنی ئاسایش له کاتی پیوستدا.

هه شه ته م: سهرۆکی فرمانگه کان له قهزادا قایمقام له و نووسراوانه ئاگادار ده که نه وه که له گه ل فرمانگه فرمییه کانیدا ئالوگۆری ده کهن.

نۆیه م: بۆی ههیه تانوت له بریاری لادانی له لای دادگای کارگێڕی تاییه ت بدات له ماوه ی پازده رۆژ له میژووی پیراگه یاندنی بریاره که.

شه شه م - نه رک و دهسته لاته کانی بهرپوه بهری ناحیه

ماده ی بیست و پینجه م:

بهرپوه بهری ناحیه ئەم نه رک و دهسته لاتانه ی خواره وه ده گریته ئەستۆ:

یه که م: ناماده کردنی پرۆژه ی بودجه ی ناحیه و بهرزکردنه وهی بۆ ئەنجومەنی خۆجییهتی یه که ی کارگێڕی له ناحیه دا.

دووهم: جیبه جیّ کردنی ئەو بریارانەی که ئەنجومەنی خۆجیبهتی ناحیه دەریان دەکات بەپێی یاسا کارپێکراوەکان.

سییەم: سەرپەرشتی کردنی راستەوخۆی فەرمانگە فەرمیەکانی ناحیه و فەرمانبەرانی و پشکینیان بەدەر لە دادگاگان و یەکه سەربازییەکان و پاسەوانانی هەرێم (پیشمەرگە) و زانکۆ و کۆلیجەکان و پەیمانگاکانی فێرکردنی بالا و توێژینهوهی زانستی.

چوارەم: بەرپرسە لەدابین کردنی ئاسایش و نێزام لەناو یەکه کارگیرییەکی و بۆی هەیه فەرمان بداتە پۆلیس و دەزگاگانی ئاسایش بەپێی لیکۆلێنەوه لەو تاواناندا بکەن که لە ناحیه کەدا روودەدەن بەو پێیەیی سەرۆکی لیژنەی ئاسایشی ناحیه کەیه.

پینچەم: پاراستنی ئاسایش و نێزام و پاراستنی مافی هاوولاتیان و گیان و مولک و مالی تایبەتیان.

شەشەم: پاراستنی مولک و مالی گشتی و چاککردنەوهیان و کۆکردنەوهی داھاتیان بەپێی یاسا.

هەوتەم: فەرمان بە پیکهتانی مەفرەزه لە هێزەکانی ئاسایشی ناوخوا بەشێوهیەکی کاتی لە ناحیه کەدا دەدا بۆ پاراستنی ئاسایش لە کاتی پێوستدا.

هەشتەم: سەرۆکی فەرمانگەکان لە ناحیه کەدا، بەرپرسەری ناحیه لەو نامە کاریبانه ئاگادار دەکەنەوه که لە گەل فەرمانگە فەرمیەکانی خۆیاندا دەیکەن.

نۆیەم: بۆی هەیه تانوت لەبەریاری لادانی بدات لەلای دادگای کارگیری تایبەتدا لە ماوهی پازدە رۆژ لە میژووی پێراگەیانندی بریارە کەوه.

بەشی چوارەم

یەكەم - لەنوی دامەزراندنی یەکه کارگیریهکان

ماددەى بیست و شەشەم:

۱- قەزا یا ناحیه بەمەرسوومیکی هەرێمی دادەمەزری و ئەمەش لەسەر پێشنیازی ئەنجومەنی پارێزگا و بە رەزامەندیی وەزیر و پەسندکردنی ئەنجومەنی وەزیران دەبی و لە باریکدا که وەزیر رەزامەندیی پیشان نەدا لە گەل خۆیندەوه کە بۆ ئەنجومەنی وەزیران بەرز دەکریتەوه و بریاری ئەنجومەنی وەزیرانیش یە کلاکەرەوه یە.

۲- سنووری قهزا هه موارد ده کری و ناو و سه نته ره که ی به مه رسومیکی هه ری می ده گورد ری، نه مهش له سه ر پیش نیازی نه نجومه نی پاریزگا و به ره زامه ندی و هزیر و په سند کردنی نه نجومه نی و هزیران ده بی.

۳- سنووری ناحیه هه موارد ده کری و ناو و سه نته ره که ی به به یان نامه یه ک ده گورد ری که و هزیر له سه ر پیش نیازی نه نجومه نی پاریزگا ده ری ده کات.

دووم - دارایی پاریزگا

ماددهی بیست و جهوتم:

داهاتی دارایی پاریزگا له مانه ی خواره وه پیکدی:

یه که م: نه وه ی که حکومتی هه ری م له ناو بودجه ی گشتی هه ری م دا بو پاریزگی تهرخان ده کات.

دووم: نه و داهاتانه ی که پاریزگا دینه دهستی له نه نجامی نه و خزمه تگوزاریانه ی که پیشکدهشی ده کات و وه زارته ی دارایی له و داهاتانه ناگادار ده کاته وه که وه دهستی هاتوون.

سییه م: نه و پیتاک و به خششانه ی که به ره زامه ندی نه نجومه نی و هزیران دینه دهستی.

چوارم: نه و داهاتانه ی که له فروشتن و به کردانی مالی گواستراوه ی ده ولت به پینی یاسا کارپیکراوه کانی هه ری م وه دهستی دینی.

ماددهی بیست و هه شتم:

به ری وه به رایه تی یه که کارگیریه کان و نه نجومه نه کانیا ن سیسته می ژمیریاری پشت پی به ستراو به کار دین.

ماددهی بیست و نویه م:

فهرمانگه کانی یه که کارگیریه کان و نه نجومه نه کان ده که ونه بهر چاودیری کردنی دیوانی چاودیری دارایی له هه ری م دا.

بهشی پینجهم

یهکهم: ماف و تاییه تهندییهکان

ماددهی سییهم:

یهکهم:

۱- ئەندامانی ئەنجومه نه خۆجییهکانی یه که کارگێڕییهکان ئازادی تهواویان ههیه لهدهربهرینی راوبۆچوونهکانیان لهوتووێژکردنی ناو ئەنجومهندا.

۲- نابێ ئەندامی ئەنجومهنی خۆجییهتی یه کهی کارگێڕی بهبێ وەرگرتنی رهزامهندی ئەنجومهن به نووسین راوه دوو بنری تهنیا له حالهتی ئەنجامدانی تاوان یا کهتێک نهبێ که پێهوه دهگیری.

۳- ئەندامی ئەنجومهنی خۆجییهتی یه کهی کارگێڕی له کاتی ماوهی ئەندامیهتی دا بهوه دادهنری که خزمهتێکی گشتی بێ سپێردرا بێ بۆ مهبهستی پیاوه کردنی یاسای سزاکان.

۴- به سهروک و ئەندامانی ئەنجومهنهکان پاداشتیکی مانگانهی برپاوه دهدری، که ئەنجومهنی وهزیران دیاری دهکات.

۵- سهروک و ئەندامانی ئەنجومهنهکان له کاتی تهواوبوونی ماوهی ههلبژاردنیان پاداشتیکی وهرده گرن که یه کسان بێت به پاداشتی شهش مانگی کۆتایی ئەندامیتهی حیساب ناکریت له گهڵ ئەوهی دهیکهوی لهو پاداشتهی به پێی یاسای خانهنشینی شارستانی جییهجی کراو له کۆتایی خزمهتکردیندا بهرامبهر به خزمهتی فرمانه کهی دهیکهوی.

۶- کاری ئەندامی له ئەنجومهندا به خزمهت بۆ مهبهستی سهرمووچه و پله بهرزکردنهوه و خانهنشینی دهژمیردریت.

دووهم: سهروک و ئەندامانی ئەنجومهنی پارێزگاکان بۆ خولی ههلبژاردنی یه کهم، ئەمانهی خوارهویان دهکهوی

۱- مووچهیهکی خانهنشینی بهریژهی (۸۰٪) ی ئەو پاداشتهی که مانگانه له کاتی خزمهتکردندا وهریان دهگرت.

۲- پاداشتی کۆتایی خزمهت که هاوتای ئەو پاداشتانه بێ که له شهش مانگی کۆتایی خزمهته کهی وهریان دهگرت.

دووم: هه لوه شانده وهی نه نجومه نه کان

ماددهی سیی ویه کهم:

یه کهم: نه نجومه نه کان به زۆرینهی دوو له سههر سیی نه ندامانی له سههر داوای سییه کی نه ندامانی خویمان هه لده وه شیننه وه:

دووم: نه نجومه ن بوی ههیه نه نجومه نه خو جیه کان به زۆرینهی ۳/۲ دوو له سههر سیی ژماره ی نه ندامانی هه لبه وه شیننه وه نه مهش له سههر داوای قایمقام به نیسه تهی نه نجومه نی خو جیه تهی قهزا یا خود به رپوه بهری ناحیه به نیسه تهی نه نجومه نی خو جیه تهی ناحیه له م بارانه ی خواره وه:

۱- زیان گه یان دنیکی مهزن بهو کارو ئه رکه ی پئی سپر دراوه.

۲- نه گهر مانه وه ی زیان به خش بوو بو بهر ژه وه ندیی گشتی.

۳- نه گهر نه یتروانی ئه رکه کانی خو ی جیه جی بکات.

۴- له بار یکندا که له ده ستور لایدا یان سه رپچی یاسای کرد.

سییه م: بو نه نجومه نه هه لبه شاهه کان یان سییه کی نه ندامانی ههیه تانوت له بریاری هه لبه شاهه وه که له بهر ده م دادگای کارگیریی بدهن له ماوه ی پازده روژ له میژووی ده رچوونیه وه و دادگاش ده بی له ماوه ی (۳۰) روژ بریاری خو ی له باره ی تانوته که وه بدات.

چواره م: په رله مان بوی ههیه نه نجومه نی پارێزگا به زۆرینه ی ره های ژماره ی نه ندامانی هه لبه شیننه وه نه مهش له سههر داوای نه نجومه نی وه زیران یان سییه کی ژماره ی نه ندامانی ده بی نه گهر ده رکوت یه کی که له هویه کانی که له برگه ی (دووم) ی نه م ماددهیه ی لی هاته دی.

پینجه م: له بار یکندا که په رله مان ره زامه ندی له سههر پینشیازه که ده رپری، واده ی هه لبه ژاردنی نه نجومه نی نوی له ماوه ی شهست روژ له میژووی ده رچوونی برپاره که راده گه یه نری.

ماددهی سی و دووم:

ده شی نه ندامانی نه نجومه نه خو جیه کان و سه روکی یه که کارگیریه کان (قایمقام و به رپوه بهری ناحیه) له لایه ن نه نجومه نی پارێزگای په یوه نیدار به زۆرینه ی ۳/۲ دوو له سههر سیی ژماره ی نه ندامانی له کار لابرین له بهر نه وه هویانه ی که له برگه ی (دووم) ی مادده ی (شه شه م) ی نه م یاسایه دا هاتوون.

سییه م: کو تایی هاتنی نه ندامیه تی

ماددهی سی و سییه م:

یه کهم: نه ندامیه تی له نه نجومه نه کان له م بارانه ی خواره وه کو تایی دی:

۱- ته واو بوونی ماوه ی خولی هه لبه ژاردن.

۲- مردنی نه ندام.

۳- په ككهوتن يان توشبونی به نه خوښه ك كه نه هیلې له سهر كاره كهی بهرده وام بی ټمهش به پپی برپاریك كه له لیژنه ی پزیشکی تایه تمه نده وه دهرچووی.

۴- وازهینانی ټندام دواى وهرگرتنی رهمه ندى ټنجومه ن به زورینه ی ژماره ی دهنگی ټندامانی.

۵- لادانی ټندام له سهر كاره كهی به هو ی ټاماده نه بوونی له پینج دانیشتنی یه ك له دواى یه ك یاخود ټاماده نه بوونی له ههشت له دانیشتنه كانی ټنجومه ن له ماوه ی چوار مانگ دا به بی عوزری ره وا.

دووه م: ټنجومه ن بوی هه یه كوتایی به ټندامیه تی بیی به زورینه ی ره های ژماره ی ټندامانی له كاتی له دهست دانی ټندام له یه كیك له ممرجه كانی ټندامیه تی، یان یه كیك له هو یه كانی كه له برگی (دووه م) مادده ی (شه شه م) ی ټم یاسایه ی لیپاته جی.

سپیه م: ټندامی ټنجومه ن بوی هه یه تانوت له برپاری كوتایی پیهینانی ټندامیه تی بدات به پپی برگیه كانی (۳، ۵) له یه كه م و برگیه ی (دووه م) له م مادده یه دا له بهرده م دادگای كارگیری تاییه ت له ههریم به پپی حوكمه كانی یاسای ټنجومه نی شوررای ههریمی كوردستان - عیراق ژماره (۱۴) ی سالی ۲۰۰۸.

به شی شه شه م حوكمه كوتاییه كان

مادده ی سی و چواره م:

ټنجومه ن بوی هه یه نه خشه ی دیزابنی بنه رته ی په سند بكات یان دیزابن كردنه وه ی یه كه كارگیریه كان له پاریزگادا دووباره بكاته وه.

مادده ی سی و پینجه م:

ټنجومه نی پاریزگا ټنجومه نه كانی شاره وانی بو یه كه كارگیریه كان به پیره وینکی تاییه تی پیکدیځی كه ټنجومه نی وهزیران له سهر پیشنیاری وهزاره تی شاره وانی ده ری ده كات.

مادده ی سی و شه شه م:

ټنجومه نه كان ده كه ونه بهرچاودیری په رله مان.

مادده ی سی و هوه ته م:

كار كردنی یاسای پاریزگاكانی ژماره (۱۵۹) ی سالی ۱۹۶۹ ی هه موار كراو راده گیری.

ماددهى سى و هه شتەم:

وادهى ههلبژاردنى ئەنجومەنە كانى يەكە كارگيرپيە كان لە هەريمدا بە بەيانىك ديار دەكرى كە سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزيران دەرى دەچوینى.

ماددهى سى و نۆيەم:

كار بە هيج دەقيكى ياساى يان برپارىك ناكرى ئەگەر لەگەل حوكمە كانى ئەم ياسايە ناكۆك بى.

ماددهى چلەم:

پيوستە لەسەر ئەنجومەنى وەزيران و لايەنە پەيوەنديدارە كان حوكمە كانى ئەم ياسە جيپەجى بکەن.

ماددهى چل ويەكەم:

ئەم ياسايە لە دەستپيكي خولى ههلبژاردنى دادپى ئەنجومەنە كان جيپەجى دەكرى و لە رۆژنامەى فەرمى (وەقايەى كوردستان) دا بلاودە كریتتەو.

مسعود بارزانی

سەرۆكى هەريمی كوردستان - عێراق

ههولير

١٤ / گۆنان / ٢٧٠٩ ی كوردی

٩ / جەمادی الاول / ١٤٣٠ ی كۆچی

٤ / مایس / ٢٠٠٩ ی زایینی

هویه پیوستیه‌کانی

بهمه‌به‌ستی ریک‌خستی تایه‌تمه‌ندی و ده‌سته‌لاته‌کانی نه‌نجومه‌نی پاریز‌گاکان و کار‌گیرپیان له‌هه‌ری‌مدا و پهره‌پیدانیان و له‌پیناوی به‌دیپه‌پینانی پرنسیپی ناسه‌نته‌ری له‌دابه‌ش کردنی ده‌سته‌لاته‌کان به‌مه‌به‌ستی ئاسانکاری و چاک‌کردنی گه‌یانندی خزمه‌ت‌گوزارییه‌گشته‌کان به‌هاوولاتییان و پاراستنی ماف و به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی کۆمه‌لگا. ئەم یاسایه‌ده‌رچووینرا.